2.5. Dil ve Üslupta Tutarlılık

Peygamber Efendimiz vahiyle bilgilendirilmekte, hikmetli ve özlü sözlerle konuşmaktaydı. Üstelik Arap dilini çok iyi bilirdi. Onun sözleri, üstün anlatım özelliklerine sahip edebî sözlerdi. Her yönden tutarlı ve anlaşılır konuşurdu. Sadeliği sever, aşırılıklardan ve abartılardan uzak dururdu. Bu nedenle hadis-i şerifler tutarlı, anlamlı, edebî değer taşıyan, sade, anlaşılır ve abartıdan uzak sözlerdir.

Hadis diye aktarılan herhangi bir söz, tutarsız, saçma, abartılı ifadelerden oluşuyorsa, o takdirde o sözün hadis olmadığını anlayabiliriz.

15 Buhârî, Cihad, 93.
16 M. Yaşar Kandemir, "Ümmü Harâm", DİA, C 42, s. 321-322.

Mesela “Kim (ه) harfini tek gözlü yapmadan besmele yazarsa, Allah ona bir milyon iyilik yazar ve derecesini bir milyon defa yükseltir.” sözü, uydurma bir rivayettir. Çünkü harflerin belirli bir tarzda yazılmasının dini bakımdan hiçbir değeri yoktur. Besmeleyi belirli bir tarzda yazdığı için bir kişiye bu kadar büyük bir karşılık verilmesi yersiz, anlamsız, abartılı ve tutarsızdır. Böyle bir söz, Peygamberimizin üslûbuna uygun değildir. Bu nedenle uydurma olduğu açıktır.[17]

Sahabe döneminden başlamak üzere ilim adamları, hadis metinlerini ele aldığımız bu başlıklar yönünden inceleyip değerlendirmişlerdir. Gerçekten Peygamber Efendimize ait olan sözlerle sonradan uydurulan sözleri birbirinden ayıran titiz çalışmalar yapmışlardır. Bir ilim adamı bir hadis hakkında “sahih” hükmü vermişse, o hadisin hem sened hem de metin tenkidinden geçtiğini ileri sürmüş demektir. Bu nedenle, güvenilir ve meşhur hadis kaynaklarında okuduğumuz rivayetler, buraya kadar saydığımız bütün değerlendirmelerden geçmiş haberlerdir.

DEĞERLENDİRELİM

Aşağıdaki rivayeti dil ve üslub bakımından değerlendiriniz. Sizce bu rivayet, Peygamber Efendimizin sözü olabilir mi?

“Aşure günü oruç tutan kimseye Allah yetmiş yıl oruç tutup namaz kılmış gibi sevap verir. On bin meleğin ve yedi semanın sevabını ona bağışlar. O gün bir yetimin başını okşarsa, okşadığı her saç teline karşılık onu, cennette bir derece yükseltir.”

(İbnu'l-Cevzî, Mevzûât, C 2, s. 202; Suyûtî, Leâlî, C 2, s. 92.)

17 M. Yaşar Kandemir, Mevzu Hadisler, s. 182.